

ת"פ 10364/01/18 - י ו נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום בנתניה

ת"פ 10364-01-18 מדינת ישראל נ' ו

בפני כבוד השופט עמית פרייז
מבקש/נאשם
י ו
ע"י ב"כ עו"ד אנה שכטמן קוגלר (סנגוריה ציבורית)
נגד
מדינת ישראל
משיבה/מאשימה
ע"י שלוחת תביעות נתניה

החלטה

לפניי בקשה לביטול כתב האישום בטענת הגנה מהצדק, המבוססת על הטענה לפיה המאשימה הפרה הבטחה שלטונית אותה נתנה לנאשם.

רקע

ביום 4/1/18 הוגש כנגד הנאשם כתב אישום המייחס לו עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש של בת זוג.

על פי עובדות כתב האישום, במועד הרלוונטי היו הנאשם והמתלוננת בני זוג נשואים. ביום 1/1/18 תקף הנאשם את המתלוננת בכך שדחף אותה אל מחוץ לדלת הבית. משביקשה המתלוננת להיכנס הביתה לקחת את ביתה, פתח הנאשם את הדלת, דחף את המתלוננת בחוזקה וגרם לנפילתה ארצה. באותן הנסיבות תקף הנאשם את המתלוננת בכך שהיכה באמצעות אגרופו בעינה השמאלית ונכנס אל הבית, בעודו מותיר את המתלוננת בחדר המדרגות. משביקשה המתלוננת בשנית להיכנס לבית, פתח הנאשם את הדלת בשנית ותקף אותה בכך שסטר לה בפניה. כתוצאה מהתקיפה נגרמו למתלוננת המטומה תחת עין שמאל, רגישות בפנים ובצלעות והיא הובהלה לבית החולים.

בד בבד עם כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של הנאשם עד תום ההליכים. ביום 1/2/18 התקיים דיון בתיק המעצר. הנאשם שוחרר בתנאי מעצר אדם, ובמסגרת ההחלטה ציין בית המשפט בין היתר כי המתלוננת עזבה את הארץ.

ביום 26/2/18 התקיים דיון בתיק העיקרי. בטרם הדין שוחחה ב"כ הנאשם עם ראש שלוחת תביעות נתניה ומסרה לו כי המתלוננת ועדת תביעה נוספת, היא אמו של הנאשם, עזבו את הארץ וכי אין בכוונתן לשוב ארצה. לטענת ב"כ הנאשם, מדובר בעדות תביעה מרכזיות, ולפיכך היא ביקשה כי המאשימה תחזור בה מכתב האישום. במעמד השיחה נמסר לב"כ הנאשם כי הטענה תיבדק ותישקל, והדיון נדחה ליום 2/5/18.

ביום 4/3/18 ערכה המאשימה בדיקה בה עלה כי המתלוננת יצאה את גבולות הארץ ביום 19/1/18, אולם לא ניתן היה לברר את מיקומה של אמו של הנאשם (לאור השימוש במס' זהות פיקטיבי).

ביום 13/3/18 הודיעה ב"כ המאשימה לב"כ הנאשם כי המאשימה תסכים לחזור בה מכתב האישום ללא צו להוצאות, וכי הצדדים יודיעו על כך לביהמ"ש בדיון שנקבע ליום 2/5/18. בתום השיחה ב"כ הנאשם יצרה קשר עם הנאשם והודיעה לו כי המאשימה סגרה את התיק נגדו. יצוין כי באותו המועד התיק טרם נסגר במערכת הממוחשבת וכי טרם נשלחה הודעה רשמית על סגירתו.

ביום 30/4/18 פנה ראש השלוחה לראש יחידת תביעות מרכז בבקשה לסגור את התיק. זאת בהתאם להנחיות לפיהן ניתן לסגור תיק אשר הוגש יחד עם בקשה למעצר עד תום ההליכים רק באישור אותו גורם תביעות.

מספר דקות לפני הדיון אשר נקבע ליום 2/5/18, פנה ראש שלוחת התביעות לב"כ הנאשם ואמר לה כי הוא זקוק לשהות נוספת על מנת לקבל את אישורה של ראש יחידת תביעות מרכז לסגירת התיק. ב"כ הנאשם ציינה לפרוטוקול כי תסכים לדחייה אך ורק מטעמים קולגיאליים ואולם אם לא תתממש הצהרת המאשימה היא תשמור את זכותה לשטוח את טענותיה בעניין. הדיון נדחה ליום 5/7/18. בד בבד, בוטלו בהסכמה כל התנאים המגבילים אשר הושתו על הנאשם בתיק המעצר.

ביום 5/7/18 הודיע ראש השלוחה לב"כ הנאשם כי ראש היחידה החליטה שלא לסגור את התיק וכי המאשימה לא תחזור בה מכתב האישום. ב"כ הנאשם טענה בעקבות זאת להפרת הבטחה שלטונית. נקבע כי טיעוני הצדדים יוגשו בכתב, ולפיכך הוגשה הבקשה הנוכחית.

בנוסף מסתבר כי ביום 7/8/18 הובא עניינו של הנאשם אף לעיונו של ראש חטיבת התביעות. ראש החטיבה מצא כי האינטרס הציבורי גובר על האינטרס של הנאשם ואף הוא החליט שלא לסגור את התיק.

ייאמר אף כי המאשימה מצדיקה שינוי עמדתה לעיל לא רק בהיבט של חלוקת הסמכויות בתוך התביעה, אלא אף בשקלול הנכון בסופו של דבר להבנתה של הנתונים הנדרשים להחלטה, ובכלל זה השפעת עזיבת המתלוננת ואמה את הארץ על סיכויי ההרשעה בתיק.

דין והכרעה

לטענת ב"כ הנאשם, התנהלות המאשימה עולה עד כדי פגיעה בזכותו של הנאשם להליך הוגן, מהווה הפרה בוטה של הבטחה שלטונית, סותרת עקרונות של צדק והגינות משפטית ופוגעת באינטרס הציפיה וההסתמכות של הנאשם. כל זאת כאשר לא חל שינוי נסיבות כלשהו, לרבות חזרתן של המתלוננת ועדת תביעה נוספת לארץ ממועד מסירת ההבטחה ועד למועד כתיבת הבקשה.

הנה כי כן, הפגם הנטען הוא כי המאשימה הודיעה לב"כ הנאשם (ובעקבות כך הועברה הודעה לנאשם) כי המאשימה תחזור בה מכתב האישום, אולם בהמשך המאשימה חזרה בה מהבטחה זו. הצדדים נחלקו בשאלה האם ההודעה לב"כ הנאשם כי בכוונת המאשימה לחזור בה מכתב האישום מהווה הבטחה שלטונית.

בבג"ץ 594/78 **אומן מפעלי סריגה בע"מ נ' שר התעשייה המסחר והתיירות** נקבעו ארבעה תנאים מצטברים להתגבשותה של הבטחה שלטונית בעלת תוקף משפטי מחייב:

1. ההבטחה ניתנה ע"י בעל הסמכות לתת אותה.
2. ההבטחה ניתנה בכוונה שיהיה לה תוקף משפטי.
3. המבטיח בעל יכולת למלא אחריה.
4. אין צידוק חוקי לשנות את ההבטחה או לבטלה.

במקרה זה, ההבטחה ניתנה על ידי תובעת, על דעתו של ראש השלוחה, כאשר שניהם לא היו מוסמכים לתת את ההבטחה. ההבטחה ניתנה בחוסר סמכות מפני שהחזרה מכתב האישום לא אושרה על ידי ראש יחידת התביעות, אשר לה נתונה הסמכות להחליט בשאלה האם לחזור מכתב האישום במקרה בו כתב האישום הוגש יחד עם בקשה למעצר עד תום ההליכים. לפיכך נראה כי ההבטחה אינה עומדת בתנאים להתגבשותה של הבטחה שלטונית.

יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שמנקודת ראות הנאשם ובאת כוחו דובר בהבטחה שלטונית שתוביל במהרה למימוש. לנאשם ולבאת כוחו לא הייתה כל אפשרות לדעת כי ההחלטה לחזור מכתב האישום כלל לא אושרה על ידי הגורם המוסמך לכך בתוך יחידת התביעות. יתר על כן, משלוחת תביעות העוסקת בהיקף נרחב של תיקים פלילים מידי שנה בשנה ניתן לצפות שאם הודיעה כי תבטל את כתב האישום, הרי שהדבר נעשה לאחר ששקלה כיאות את כל הנתונים, ובהתאם להנחיותיה הפנימיות, ולא ניתן לצפות מנאשם ואף לא מסניגורו להניח שיטנה אפשרות אחרת; ואם יש לתביעה ספק כי תתגבש אפשרות אחרת, עליה לסייג מראש הודעתה כי תבטל את כתב האישום. נוכח האמור, גם אם בדיעבד הסתבר כי אין המדובר בהבטחה שלטונית מחייבת בהתאם לכללי הפסיקה, הרי שהנאשם ובאת כוחו בהחלט היו רשאים לפתח ציפיה של ממש שאותה הודעה תקויים, וזאת בהתבסס על המידע שהתביעה מסרה להם באותה עת.

לאור המפורט לעיל, ניתן לקבוע כי באספקלריה של צדק והגנות הליך משפטי (שהינה רחבה בהקשר זה מדיני ההבטחות המנהליות), חזרת המאשימה מההבטחה מהווה פגם בהתנהלותה כלפי הנאשם. לכן יש צורך לבחון את עוצמתו של הפגם, ולאזן את משקל הפגיעה שנגרמה לנאשם אל מול האינטרס הציבורי שבהעמדתו לדין.

אין ספק כי כתוצאה מחזרת המאשימה מההבטחתה נגרמה לנאשם עוגמת נפש הגובלת בעינוי דין. הדבר פגע באינטרס הציפיה שלו, שכן לאחר מסירת ההודעה בדבר הכוונה לבטל את כתב האישום, הוא חשב כי הגיע לחוף מבטחים

וההליך הפלילי מצוי מאחוריו. אולם יחד עם זאת, התקופה בה סבר הנאשם לתומו כי כתב האישום נגדו יבוטל היא תקופה לא ארוכה יחסית, דהיינו כחודש וחצי. עם זאת, הבשורה המרה הודעה לנאשם ביום בו ציפה כי הודעה בדבר ביטול כתב האישום תימסר לבית המשפט והדבר יקבל גושפנקה של החלטה. כך הנאשם הגיע לבית המשפט בציפייה לצאת באופן הטוב מבחינתו מההליך, וחזר מבית המשפט כשחרב ההליך מונחת על צווארו.

עם זאת ייאמר כי מלבד אותה עוגמת נפש קשה לנאשם, לא נגרם לו כל נזק כתוצאה משינוי עמדת המאשימה. כך, הנאשם לא שינה את מצבו לרעה בתקופה בה סבר כי הבטחה תמומש, ולא נגרם לו נזק ראייתי או נזק אחר כלשהו.

לאחר שנבחנה הפגיעה באינטרס של הנאשם ובתחושת הצדק וההגנות, יש להציב מנגד את האינטרס הציבורי. כתב האישום מגולל אמנם אירוע אחד, אך כזה שהיווה מסכת אלימות מתמשכת וקשה כלפי בת זוג, הן מבחינת אופן האלימות והן מבחינת הנזקים שנגרמו והטיפול הרפואי הנדרש. כל זאת על רקע תופעה נרחבת של אלימות במשפחה בחברה הישראלית.

על כן, קיים אינטרס ציבורי ממשי בהעמדה לדין בגין המעשים המיוחסים לנאשם. מעבר לכך, אף ההחלטה הראשונית לחזור מכתב האישום התבססה רק על הערכה בדבר סיכויי ההרשעה, ולא התבססה בשום שלב על היעדר עניין ציבורי בתיק זה.

במצב דברים זה, סבורני שהאינטרס הציבורי שבהמשך קיום המשפט גובר על עוגמת הנפש הקשה שנגרמה לנאשם, ועל כן החלטתי שלא לבטל את כתב האישום למרות הפגם שהתגלה בתחושת הצדק וההגנות המשפטית. עם זאת, ככל שיורשע הנאשם, יהיה מקום לבטא את הפגם האמור במסגרת שיקולי הענישה.

ההחלטה ניתנה בהעדר הצדדים בלשכה, היום 28/10/2018, ותימסר להם במהלך הדיון הקרוב.